

1645

NO. 25242.

1037 11-6

XVII

5 R6

W I A Z D S P A N I A Ł Y P O S Ł O W P O L S K I C H

Do Paryża,

Przy tym

Opisanie pierwszey Audientiey, którą mieli v
KROLA Francuskiego, y KROLOWEY I. M.
tudzież y Xiężney I. Mci LUDOWIKI MA-
RIEY mianowaney Krolowey Polskicy.

Niemąg nic co y bářciey
reputácie Autorom wādżilo / iā
to godnośc rzeczy / ktora traktuiā:
Gdzie káždy z Czytelnikow wiecey
zawſze niſz ſubiecta materia depu-
ſza / domyslać ſie zwykł: A
to oſobliwie w opiſowaniu rzeczy
wielkich / nā widoc caleniū ſwiātu podanych. przydawāć
ſie zwykło: Gdyſz byſtrość wzroku ludzkiego / iednym ſku-
nieniem

nieniem ośa wiecey ogarnie/ niż cały volumen w sobie za-
wrzec może. Nie mogąc tedy teraz obiecomać Dykturku
takiego/iakiby miał correspondować expectatney tak wiel-
kiej/ śmiem prosić/ żeby tenuitas ingenij mei, zacności
materiej tak wielkiej/ o ktorey teraz pisać wymyśliem / nie
nie derogowała.

Cokolwiek nam pisa/ o starożytney Pompe y splen-
dorze Rzymu/ lub o terażniejszy magnificenciej Per-
siej/ lub o inszych narodach wschodnich. Wszetko sie to
velut in compendio quodam pokazało/ w Wiedzie tak
wspaniałym Posłow extraordinarynych Polskich / Kto-
rych Ceremonie Matrimoniales K R O L A Páná ich /
z Kieźna L V D O W I K A M A R Y A de G O N Z A G E, przywio-
dły: Także przyznać każdy musi/ lubo sie tknie bogactwa/
lub własności kolorow / lub też okazałości ubioru naro-
dow tych ktorzy sie statecznie stroia; wiek nasz nie widział
nic godniejszego podziwieniu y applauzu / iako ten In-
gres/ ktory summo cum triumpho Miasta tak wielkiego
y ludnego exceptus był.

Skoro iedno Krolestwo Jch Młc z Fonteneblo po-
wrocili/ zarazem 29 Octobris. temu zacnemu Wiąźdowi/
(dla ktorego nabierzey tak predko Krolestwo do Paryża
pospieszyli) naznázono y konsekrowano. W iedenastej
przed południem tego dnia/ Monsieur de Berlize, (ten co
zwyczajnie Kieźetá y Posly Cudzoziemskie ná ten tu
Dwor w prowadza) za roszkaniem Krolestwa Jch
Młci/ z Karetami Krolewskimi w Pálacu Duca Delbef
stánął/

stánal/ ktory též miał roztázané od Krolestwa Jch Mći/
aby z Synem swym wespól z Conte Harcourt, przeciwko
Postom wyiáchal.

Ei tedy wyiáchawšy po obiedzie / záraz zá Przedmie-
ściem Swietego Antoniego / we Dworze M. Rambuliet
zástáli Postow/ ktorzy ná nich oczekiwáli.

Z temi co potykáli Postow / był w Compániey Már-
grabiá de Miollan, y de Iarzey, pierwšy Choraży piešy/
á drugi Káwaleriey / Káždy z nich miał zá soba 50 Szlá-
chty. Byli též przy nich y ci/ iáko to Márgrabiá de Moni,
pierwšy Konišy Kiazeciá Orleáńského; Monsieur de la
Roussiere Konišy Kiazeciá de Conde; Monf. du Violart
Konišy Kiazeciá D' Angien; Conte de Noailles Kápio-
tan Gwárdrey Kárdinalá Mázariniého; Conte de Ba-
rolt, od Kiežny LVDOWIKI MARYEY; Káždy z tych
z wielka gromáda Szláchty przybył. Ei tedy wšyscy/
gdy káždy ná swoim miejscu stánal/ iecháli tym po-
rządkiem.

Napierwey iáchal Monf. Girault, aby porządku od
Introduktora Generálnego podánego przestrzegal.

Po nim P. Chlápowški Kctmistrz piešy J. M. P.
Woiewody / ná nim župan átlasowy žolty/ ferezya škár-
latna sobolámi podšyta / czapka złotogłowowa sobola /
záponá rubinowa przy pécách białych žoráwich / Buzdy-
gan złocisty w reku ná drzewie Indyškim: przy boku
miał šáble turkšámi šádžona/ pod lewa noga koncerz tá-
káž robota iáko y šáblá: Koń pod nim cudny/ šiodlo y czá-
prág hástowany złotem w kwiáty/ strzemiona šrebrne še-

rokie: nąglowet/ podpiersćien táfiz/ wodza łancuślow
srebrnych barzo piękna robota.

Zá nim šło Piechoty 30. w županách czerwonych sus-
kienych / w kátankách / w deliách tegoż sukna y másći /
ktore sobie ná rámioná pozárzucáli / v káždey deliery po 8.
guzow srebrnych / zá mągiertka nożytki srebrne / ná lewym
rámieniu muskiet / á w prawey rece siekierká: wšysey
wygoleni po Polsku. Przodkiem šło 4. Dziesiatnikow/
w táfieyże bąrwie / z dąrdąmi/ proporce žolte y czerwone.
Azánimi 6. Szypowow.

Potym iáchal P. Piecowški Kotmistrz piešy J. M. X.
Biskupa Warmińskiego / w županie átlášovym škárte-
tnym / w ferezey árámitney tegoż koloru / sobolámi pod-
šytek: zá czapla árámitna záponá z piórmi iáko y v pier-
wšego Kotm. strzá: ná koniu teź táf dobrym y táf przy-
stojnym iáko y pierwšy. Zá nim šło Piechoty 25. w táf-
kinže stroiu iáko y pierwšy / tylko že ná nich bylá bąrwá
zielona / á petlice srebrne v deliy w lilie robione. Zá ni-
mi 6. Szypowow v bráni iáko y piechotá.

Potym iechal Mos. del Campo. z Asystentia Mto-
dži Szlacheckier (ktorzy šli w iego Akadémiey iezdzić ná
koniách vcz.) w pięknych bårzo porzodku.

P. Choinški Koniusz y Kotmistrz Kárabinterow Je-
m. P. Woiewody / zá nim iechal: ná kterym županá táf-
šow cegláste/ ferezya árámitna zielona / zá czapla árámi-
tna tegoż koloru 6. piór żoráwich białych / y záponá ká-
mieniami šádzoná ná koniu cudnym y bogáto przybrány-
m šiedział / šablá y koncerz táf ž iáko v pierwšych dwuch.

Žánim

Zá nim iechálo Kárabinierow 26. w bártwie czerwoney /
ná koniech dobrych.

Po nich iechal Mons: de Vo, z Akadémia swoia / ná
koniech cwiezonych / rożnemi rubántami ábo ráczy w ste-
gami (iáko též y pierwšy Akadémikowie) przyozdo-
bionych.

Zá tymi iechal P. Trzećiecki stáršy Połoiowy J. M. P.
Woiewody Pozn. w żupanie átlasowym siótkowym / w
kontušu tábinowym též míasci sobolmi podšytem / cze-
kan w reku bulator y zlocisto opráwny / háblá y koncerz
turkusámi sádzony: siódlo y czáprág hástrowány zlotem
y srebrém: nagłówek / podpierścien tákiz / á wodza z láns-
cuškow srebrnych.

Zá nim iechálo 24 Połoiowych J. M. P. Woiewody
Poznań. miánowicie / P. Konopnicki / Cielecki / Szodłeski /
Wiatowski / Domarácki / Mikoláiewski / Dambrowski /
Boiánowski / y inšy / w żupanách átlasowych żółtych / w
ferezách átrámitnych czerwonych podšytych átlásem żół-
tym / w ferezach potrzeby złote: wšyscy pięknie przybráni /
y ná dobrych koniech / sáydaki piękne / káždy z łukiem / łubia
ná átrámitie czerwonym hástrowáne zlotem / y strzał pełno
w koleżanie.

Zá temi iechal M. Arnolfini, z Akadémia swoia / nie
ták stroyno w esoby same iáko w dzielność koni / ná tro-
rych siedzieli.

Po nim nástępował D. Górnarzewski / Koniušy y
stáršy Połoiowy J. M. E. B. Kap i Wármínski / w żu-
panie átlasowym białym / w ferezách átrámitney kármázy

nowey: podszytey złotogłowem / mające w ręku kilof złoty /
sły / na cudnym y stroynym koniu / iako y insi starsi. Za
nim 16 Pokoiowych J. M. E. Biskupa Warmińskiego: imio-
na których są te: P. Kárwat / Páwłowski / Stradzewski /
Werdá / Przecławski / Stokowski / Ossowski / Wilski /
Pulchowicz / Troška / Járocki / Staśewski / Stániewicz /
Pruski / Wernerowski / Żelazowski: wszyscy w zupa-
nach átlasowych popielatych / w ferezyach y czapkách árá-
mitnych zielonych / pod piorami białemi żorawieniami / w ten-
żesposob wstroieni iako y pierwsi.

Za niemi w tropy Monsi Memon, z Akademii / Kto-
rego Młodz nie dala przed sobą inszym w stroiu / y w oku-
złości.

Tuż 6 Trebaczów następowało / trzey J. M. P. Wo-
iewody / w żupanach átlasowych złotych / á w kuntusách /
y czapkách kármazynowych: A trzey J. M. E. Biskupa
Warmińskiego. w żupanach átlasowych białych / á w kuntu-
sách sukiennych zielonych. Ci trzabiaciechali / mając na so-
bie hástrowane złotem y srebrem Herby Pánów swoich.

Za niemi iechał P. Byliński Koniusz J. M. P. Wo-
iewody / w żupanie átlasowym kármazynowym / w ferezyey
árámitney siarczystey máści / sobolmi podszytey / wbrány
sam y koń / tak stroyno y bogato iako y drudzy. Przed
którym dwóch Mąstálerzów prowadziło Konia Tur-
ckiego białego J. M. P. Woiewodzinego: siódło na tym
koniu całe było złotem okryte / turkusami / rubinami / y
diamentami suto sádzone: czápąg hástrowany złotem:
nagłówek / podpiersćien / także y wodza z láncuchow zło-
tych:

tych: Tenże koń ceny niezwyčajney / ze srebrnemi pod-
kowi / pod kita / na czele róża rubinowá: Konierz złoty
suto rubinami / y turkusami tak sádzony / że próżneǳ miey-
sca máło co znáć było. Zá nim trzech Surmáczow ná
koniech / w átlasowey bárwie.

Silá Szlachty Polskiej miéstkáicey w tym Mie-
ście / vbránych po Fráncusku / dosyć porządnie / dla hono-
ru tej Ambássády takżé przybyło.

M. Conte de Noiales, z Dworzány Kárdynála Má-
żarinięo / y z częścią Akádemikow M. Poessá / y z znáczną
Szláchtą / iecháli.

Potym P. Szegodrowski Pułkownik Polski / Ko-
mistrz ná ten czas J. M. P. Woiewody / ná koniu Tur-
ckim białym w brod fárbowány / ceny wysokię : siódło /
czáprág hástowány złotem y srebrem / ná którym miesia-
czki mále srebrne złociste : vbrány sam w złotogłow Per-
ski / z strzydlem białym ná plecách : czapká złotogłowa
sobola / przy ktorey pióro żoráwie bárzo piękne / y zaponá
z kámiemi / máiac z obu stron przy sobie dwóch pańkow
po Turecku vbránych / którzy sie puslist trzymáli / y siekiera
długie ná rámionách niesli.

Potym z strony Królestwá Jch Mci / iechála część
wielkich Pánow y znácznych v nas / miánowicie Gwár-
dia Duca d' Orleans, Princ. de Conde, y Duca Dangein;
Druga część prowadzila Pánow Polakow / którzy go-
dnosćia y pokrewnosćia bliscy byli Postom / miánowicie /
P. Alexándér Gráff ze Bniná Opalinski Brát Stryieczny
J. M. P. Woiewody / P. Alexándér Sielski Máršalek
J. M.

J. M. X. Biskupá/ P. Staniław Koskák Grassz 3 Stemi
barku / wbráni w bogáte śáty ze zlotemi kwiátami / przy
których guzy złote z kámiennymi / w czapek kity / ná koniách
Tureckich wsiádania od zlotá / od kámienni / po trzy lánceu
chow szczerozłotyeh ná wodzách ; P. Adrian Słupecki
Siestrzeniec J. M. X. Biskupá / P. Euáristus Belzecki /
P. Fránciszek Ciswicki / P. Staniław Proski Komornik
Poznański. Mírzałek J. M. P. Woiewody / w hyscy pie
knie de św. y bogáto konie osiedli.

P. Jan Trach Gninski / w teletowey ferezyey soboley /
czapka taká / kítá z zaponá diámentowá / tážé ná koniu
Tureckim / rzad rożnemi siđzony kámiennymi : siódło / czá
prág z Turecká hástowáne / przy głowie v kóniá kítá dru
ga z zaponá diámentowá / páłáś pod nogá zlocisty z ká
miennymi / ktorego iednak robotá nie táł sie spektátorom po
dobálá iáko cwiżenie kóniá / ná którym siedziál : bo ie
kże Krolestwa J. M. M. nie widzac á iuż ná kóláná pa
dal / schyláie c głowe aż d o samiey ziemie.

Pan Szembek / P. Choćimirski / dwóy Brácia pp.
Działuscy / P. Oswiecim / P. Morstyn / y P. Orzes
chowski Siestrzeniec J. M. X. Biskupá ; w hyscy bogá
to wbráni w telety árámity rożnych kolorow / sobolámi /
rysiámi pod śytych / ná koniech Tureckich / bogáto w
bránych.

P. Bociskowski / Jaronowski / Szwejkowski / Sie
rakowski / Czeski / Groiniarski / Oniowski / Kolućki / Bru
czkowski / Trembořowski / y Mádaliński / wbráni / tážé
piéknie konie osiedli.

P. Przy

P. Przyemski Sekretarz Ambassady / także piętnie
siedział na koniu. Jechał potym z nim K. Kontali Resi-
dent Króla Polskiego na tym Dworze / na koniu Polskim
vbránym w arámit czarny po Rzymisku : prowadził go
Kápitán zbroynych ludzi Królewski.

Potym P. Cieklinski Kástelán Polski / w złotogłowie /
czapła sobola / na koniu Tureckim sumno vbránym.

Żá nim dwóie Książát Polskich / miánowicie Książę
Kádziwól / y P. Jamoycki Syn Wielkieg Kánclerzá / bos-
gáto y przystoynie po Fráncusku vbráni.

Nákoniec iecháli Posłowie / przed ktorými M. Berlize
Introduktor od Królest: J. M. N. náznáczony ; J. M. K.
Biskup Wárwín : w siótkowym tábinie / w kápeluszu / ná
ktorým bindá pełna diámentow ; po práwey stronie iech-
chał / á J. M. P. Woiewodá po lewey / w telecie złotym /
kámieni pełno wśędzie záł ná broni / iáko y ná strzemio-
sách / rubinow / diámentow / turkusow : záprág złotem w
kwiáty hástowány : Konvłowány podkowáni złotem /
z ktorých vynyslnie iedná ná vlicy odpádlá. Jecháli mie-
dzy Duc Delbef , y Conte Dr Harcurt , iego Synem. Żá
ktoremi silá Gwárdiey ná koniech / niemniej y Káret /
miedzy ktorými naypozornieysze Jch M. N. pp. Posłow
dwie : w ktorých siedzieli K. Mártiewicz Kánonik Po-
znáński / P. Pilchowiez Sekretarz J. K. M. trzech Ory-
cow Jezuitow / K. Wapowski pokrewny y Spowiednik
J. M. P. Woiewody / K. Mámreł Spowiednik J. M.
K. Biskupá / y K. Czełski / Ociec Żmijewski Bernárdyn /
Baro de Wollagen Consiliárz y Sekretarz J. M. P. Wo-
iewo-

sewody Poznanińskiego / P. Freydenhamer / y Knefel Do-
ktorowie Poselscy / y insy Urzednicy y Domowi : ktorych
tak pieśo / iako na koniach / y w karetach / liczyć sie może na
dwieście. Miedzy konimi było 40 Europejskich / 23 ktore by-
ły srebrnym okowane / oprócz tego co był ze złotem podko-
wami. Była też liczka wielka wozow z rzeczami / ktore
aż noc na vlicach zastala; A te były: Vlica Swietego
Antoniego / Plac Krolewski / Vlica wolnych Niemczan /
Paradyska / Bracka / Sintowoycka / Newemirska / S.
Marcina / Lombardzka / Żelazna / Honorzka; kedy mi-
nowyśy Pałac Krolestwa Jch M. zsiadli do Pałacu M.
de Vandome; Vlice / ośna / pelne ludzi / y do zliczenia
niepodobne.

Jako skoro Poslowie przyiechali / Krol J.M. poslal
Podkomorzego swego imieniem Lyncur, witając Po-
slow / Krolowa takż: Conte Derwal Koniuszego swego /
a M. Berlize naznaczyli Krolestwo czas audientey w przy-
szly wtorek / M. Rhode Wielkiemu Magistro Ceremonia-
rum, rozkazali / aby rychtło pogetowal / y aby Kiazat
y wielkich Panow / do przystoynego Poslow przyiecia / na
dzień naznaczony przestrzegł: kterego dnia zaraz rano
M. Berlize iechal w Krolewskich karetach / do Kiazęcia de
Ioyse Wielkiego Podkomorzego Francuskiego / y z tym
wespół prowadzili Poslow na Pałac Krolewski / gdzie w
piękney asistentey stansli; Co przednieysy z Panow Po-
lakow w karetach Krolewskich iechali; Godziną przy-
jazdu ich na Pałac trzecia z południa była: na ktorych
wiadz z Galiery Krolestwo J.M.M. przez okno patrzyli.
Jch

Jch MNI. PP. Posłowie wysiadłszy z Łáret / retirowali
 się do Pokoju Kápitaná de Garde, gdzie odpoczywając
 troche / oczekiwáli ná swoje Assistentia / ktorzy z Koni
 zsiadłszy / tárnże do nich przyšli / zład dopiero z roztázania
 Krolestwa Jch Mści / prowadził ich M. Girolt przez Jas
 meł / między dwiema Szeregami Aršerow tak właśnie iáś
 to y ná vliicy był Regiment de Gard Francuzow y Szwáycá
 cárow y drugich Aršerow / kiedy Pánowie Posłowie więz
 dzáli. Przyśedłszy do wschodow Wielki Magister Cere
 moniarum przyiał ich : gdzie znówu 100. Szwáycárow
 we dwa šeregi stało / Dobosł nie próżnował / náđ ktory
 mi Porucznikiem M. Seinte Marie, y przyśedłszy do sále gdzie
 Gwárdia Krolá Fráncuskiego / przyieci byli od Marqui
 sa de Schandenier Kápitaná Gwárdyey Szwáycárskiej.
 Potym wšytká Assistentia Polska przechodziła / zá ktory
 mi wzwyż miánowány Marquis de Chandénier y M. de Ros
 des, y de Berlize. Potym Jch MNI. PP. Posłowie / kto
 rych prowadził Duc de loiele, A zá niemi wšyscy inși Po
 lacy. Przechodząc sále / widzieli pełno wšedzie Gwar
 diey Krolewskiej / w Antikámerze zaś pełno Szláchty /
 y Ofšcierow Krolewskich. A przychodząc już do Gá
 leriey kiedy Krolestwo Jch Mści byli / Magister Ceremonia
 rum, czynił im Kuni / dla wcześnięšego przyšcia do Kro
 lestwa Jch Mści.

Dispositia Gáleriey taka była : Do Kólá mármurowe
 stopnie / ná ktorych wielkie mnoštvo było Dworzan / á ni
 żey troche Bialeglow y tenoż Dworu. We šrzodku Gá
 leriey Kóbierec wielki Turecki / náđ ktorym Báldekin

krasmitny siołkowy / złotymi Liliami rzućany: pod nim
Krol y Krolewna; po prawey stronie Krolestwa / Duc
Orleans, Duc de Conde, Duc d' Angien, Ducessa de Con-
de, Ducessa d' Angien, Princessa de Carignan, Princessa Lu-
douica icy Cortá / y Ducessa d' Anguleme; Po lewey Ma-
damoisella Cortá Książecia D' Orleans, Ducessa de Lon-
gueuil, & la Damoiselle de Longueil: pełno było Książet/
Dam wielkicy conditicy. Między Krolom y Krolewną
zá ich stołkami Kancelarz Francuski / przy stołku záś Kro-
lewskim Marquizina de Senecey Krolewska Ochmistrzyni/
y M. Lincurt stárzy Połoiowy / trzymáiac szpade Kroles-
wsta; zá Krolom znówu M. Rebbe Porucznik Gwardiey
Krolewskiej / zá stołkiem znówu Krolewey M. de Gillot
Kápitán táłże Gwardiey Krolewskiej; Duc Duzes, Da-
medela Flotte, y Dame Datur stárza Połoiowa / Conte
de Briene Sekretarz Status.

Potym Kápitán Gwardiey / Wielki Magister Cere-
moniarum, y ten co Posły wprowadza / uczynili Reves-
rentia przed sámyim tym Kobiercem / ktory pod nogami
Krolewskimi był. Y skoro sie prezentowali Krolestwu /
rozstapili sie / postapili kroliem ku Posłom: ktorzy od-
práwili zwyyczajne ceremonie / Przedmowe zaczął Je-
m. E. Biskup po Látinie / á po nim J. M. P. Woiewoda;
y oddáli List / ktory Krolestwo oddáli záraz Contowi de
Briene. Zaczeli potym Dyskursy / ktore tłumaczył Kroles-
twn y Posłom P. Przyiemski Sekretarz tey Ambássady.
Potym y sami rozmawiali Francuskim izykiem / w kto-
rym wielka experientia máia. Y potym do witania Kro-
lestwa

leństwa / każdego z Pánorw Polakow nazwiskiem Intro-
duktor miánował / ktorzy w tymże porządku retirowali
się na swoim miejscu. A po tej Audientey / tegoż wie-
czorá do Kieżny LUDOWIKI MARYE iecháli / ktor-
ych cudowna wielkość ludzi záwsze prowadziła.

Stáneli tedy w Pálacu de Neuers między czwárta á
piata godzina: Kieżná miánowana ich Krolowa miała
poprawey stronie Ducesse de Longueuil / y Damoiselle de
Longueil y de Ruillon / po lewey zaś Princekse Sals Grá-
fowa / y Ducesse de Roan y de Luines, Markise de Senesey
Ochmistrzyni Krolestwa Jch Mci / Contessa de Briene,
Vicontessa de Gamache, Markizina de Montozier, Con-
tesse de Tauane y de More, Marquise de Ragni, Contesse
de Barrault, y Dame de Brezi, żoná Posła do Krolá Polo-
skiego / przy tym Alkie równo z drugimi była; Kież-
e Salsgraff / Duc de Luines, de Rets y de Guimene, tám też
przybyli z Kieżety Polskiemu Kádżiwilem y z Dámoyskim /
ktorzy iákom wyżej powiedział w Fráncuskim stroju / dla
tego że nie náleželi do Posłów: Z wielką liczbą inšych
Pánorw y Pań / ktorych ledwie Pálac ten mógł w sobie
zmieścić. Kieżna przywita Posłów we drzwiách sile /
gdzie im y Audyencya dáła / ktora záczal J. M. E. Biskup
mowiac od dwoch / ktorzy iej prezentował z Listem Kro-
lá Polskiego Krzyżyt o księci Dyámentách równych wiel-
kością y pieknością / w śacunku więcej niz ná sto tysięcy
Tálerow / náktura przemowé Biskup Doranze imieniem
Kieżny odpowiedział po Látinie / nie inniej rozsádnie y
wymyślnie

wymownie. Po ktorey Aktia sie kończyła nowymi Cere-
moniami/ ábo ráczey complementámi/ do ich Kieżná pro-
wádziła aż w poystrzodek sale/ y táń zostawiła wszystkie
assistentia in suspenso; Rádosci (pátrzac ná dowody má-
gnificentiey tak walecznego Krolá) smutku zaś; z stráty
świśtobliwych przymiotow / cnot wysókich / y pie-
kności nieporównáney tey Kieżny.

W P A R Y Z V,
Drukárni. Adresse, die 3 Nouembr.. Anno 1645..
Cum. Priuilegio.

*Tá Relátia Wiáźdu, z Fráncusskiego ięzyká ná Polski
jest przetlumáczona.*

W W A R S Z A W I E,
W Drukárni PIOTRA ELBERTA J. K. M. Typográfii.